

Globalizace a její důsledky

Geografické aspekty globalizace

Mění se svět

- **Geografická organizace společnosti:**

- Globalizace je dlouhodobý proces změn v **geografické organizaci společnosti:**
- Globalizační procesy vytvářejí novou úroveň organizace společnosti – globální
- Podstata globalizačního procesu tedy spočívá nejen ve vytváření samotného globálního, ale zároveň i ve vytváření nových vztahů mezi globálním a lokálním, regionálním, národním a mezinárodním
- A. Giddens definuje globalizaci jako „intenzifikaci společenských vztahů na celosvětové úrovni, která vede k propojování velmi vzdálených lokalit takovým způsobem, že místní události jsou formovány událostmi dějícími se na míle daleko a naopak“

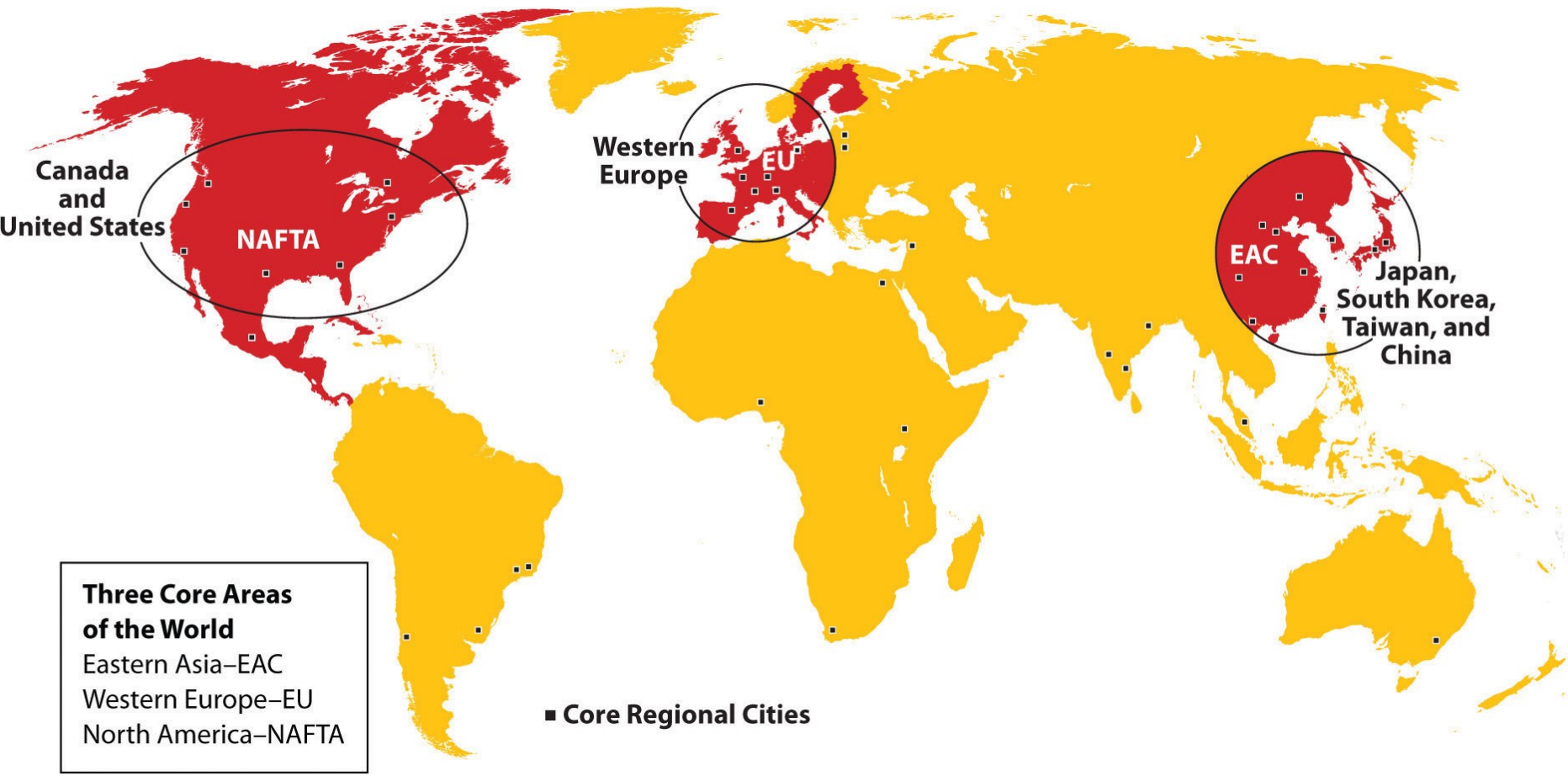
Měnící se svět

- **Nerovnoměrný geografický vývoj:**
 - V důsledku globalizace jsou výroba a služby prostorově reorganizovány a funkčně integrovány na světovém měřítku. Globalizace tak přispívá k určité globální homogenizaci
 - Tento proces ale nevede a priori k univerzalizaci, jelikož ne každá lokalita, město nebo region mohou být stejným způsobem integrovány do globálního systému, jako ostatní
 - Proces globalizace tak dále prohlubuje **nerovnoměrný geografický vývoj** v němž jsou některé oblasti rozvinuty méně, naopak jiné více

Měnící se svět

- Z hlediska dopadů tohoto procesu můžeme charakterizovat jednotlivé úrovně výskytu dopadů:
 - A) makrogeografická
 - B) mezogeografická
 - C) mikrogeografická
- Pro globalizaci mají obrovský význam hledisko makrogeografické, které překračuje především území jednotlivých politických aktérů

Měnící se svět

Měnící se svět

- V současné době rozeznáváme jako nejvýznamnější makrogeografické dopady globalizace:
 - Vytváření nové hierarchie světových měst, propojených aktivitami nadnárodních společností v oblasti výrobních služeb
 - Intenzifikaci ekonomické provázanosti vyspělých zemí
 - Novou prostorovou dělbu práce mezi vyspělými zeměmi světového jádra a nově industrializovanými zeměmi světové semiperiferie
 - Prohlubující se izolaci zemí světové periferie
- Zvýšenou pozornost si zaslouží utváření globální hierarchie měst a regionální důsledky nové mezinárodní dělby práce

Měnící se svět

- **Nová mezinárodní dělba práce:**

- Jedná se o jeden z významných geografických dopadů globalizace
- Tato dělba je odvozená zejména z dělby práce uvnitř nadnárodních společností
- Nová mezinárodní dělba práce má v různých regionech světa odlišné dopady:
 - Ve vyspělých zemích světového jádra dochází v důsledku přemístování primárních výrob do rozvojových zemí k deindustrializaci, která má výrazný vliv na růst nezaměstnanosti
 - V jádrových oblastech vyspělých zemí tak výrazně rostou především výrobní služby, zahrnující služby finanční (banky, pojišťovny, investiční společnosti) a další služby pro podniky (realitní, poradenské, právní a účetní firmy, reklamní agentury, apod.
 - V jádrových zemích se také koncentrují ředitelství nadnárodních podniků, oddělení výzkumu a vývoje a další technologicky náročná odvětví

Měnící se svět

- V souvislosti se změnami mezinárodní dělby práce se tak můžeme setkat se dvěma pojmy:
 - **Offshoring:**
 - Jedná se o proces při němž velké společnosti přesouvají operační procesy, výrobu i podpůrné procesy do jiných zemí
 - Při tomto procesu je přesunuta činnost do zahraničí a bez ohledu na to, zda-li se jedná o přesunutí činnosti na jinou firmu, nebo v rámci své vlastní společnosti
 - Můžeme tak vidět, že mnoho společností v softwarovém průmyslu přesunulo své aktivity do zemí jako je Čína, nebo Indie
 - **Outsourcing:**
 - Jedná se o proces, kdy firma vyčlení různé podpůrné a vedlejší činnosti a svěří je smluvně jiné společnosti čili subkontraktorovi, specializovanému na příslušnou činnost
 - Je to tedy druh dělby práce, činnost však není zajišťována vlastními zaměstnanci firmy, nýbrž na základě smlouvy. Typicky se jedná o činnosti jako je úklid, údržba, doprava nebo správa počítačů (IT)
 - Outsourcing se považuje za obchodní rozhodnutí, které má vést ke snížení nákladů a (nebo) k soustředění na hlavní činnosti firmy, a to v zájmu její konkurenceschopnosti

Mění se svět

- Díky této nové mezinárodní dělbě práce tak země světové semiperiferie, zejména nově industrializované země, získávají rozvojové impulsy z participace na rozvoji globální ekonomiky
- Na úrovni těchto zemí semiperiferie dochází tak k tomu, že nižší úrovně firemního řízení a pobočky nadnárodních společností v oblasti výrobních služeb se lokalizují v hlavních a největších městech těchto zemí
- Tento proces má pak přímý význam pro jednotlivé země tím, že přímé zahraniční investice nadnárodních společností přináší pracovní místa, lepší technologie a celkový ekonomický rozvoj, neboť některé místní firmy se mohou podílet na subdodávkách

Měnící se svět

- Globalizační procesy ovlivňují v současnosti politické, ekonomické, sociální a kulturní změny nejen na úrovni globální, ale i na všech nižších geografických úrovních včetně lokální, tj. i ve městech
- Významným znakem, odlišujícím působení globalizace na proměny současných měst od ostatních vnějších faktorů, je její geografický rozměr, jelikož globalizační procesy působí na všechny lokality, na všechna města
- Vliv globalizace se však podstatně liší podle toho, zda se město nachází ve vyspělém jádru, ve světové semiperiferii nebo na periferii:
 - Ve velkých městech vyspělého světa a nově industrializovaných zemí vedle sebe existují aktéři, kteří globalizační proces formují, i ti, kterým nezbývá nic jiného, než se vlivům globalizace přizpůsobovat
 - Pro dění ve městech na světové periferii vytváří globalizace takové vnější prostředí, které místní aktéři mohou jenom obtížně ovlivnit

Mění se svět

- V důsledku proměny dělby práce se také zvýšila citlivost jednotlivých zemí na ekonomické výkyvy, jelikož jejich populace se do velké míry zaměstnává v konkrétním výrobním odvětví

OUTSOURCING

OFFSHORING

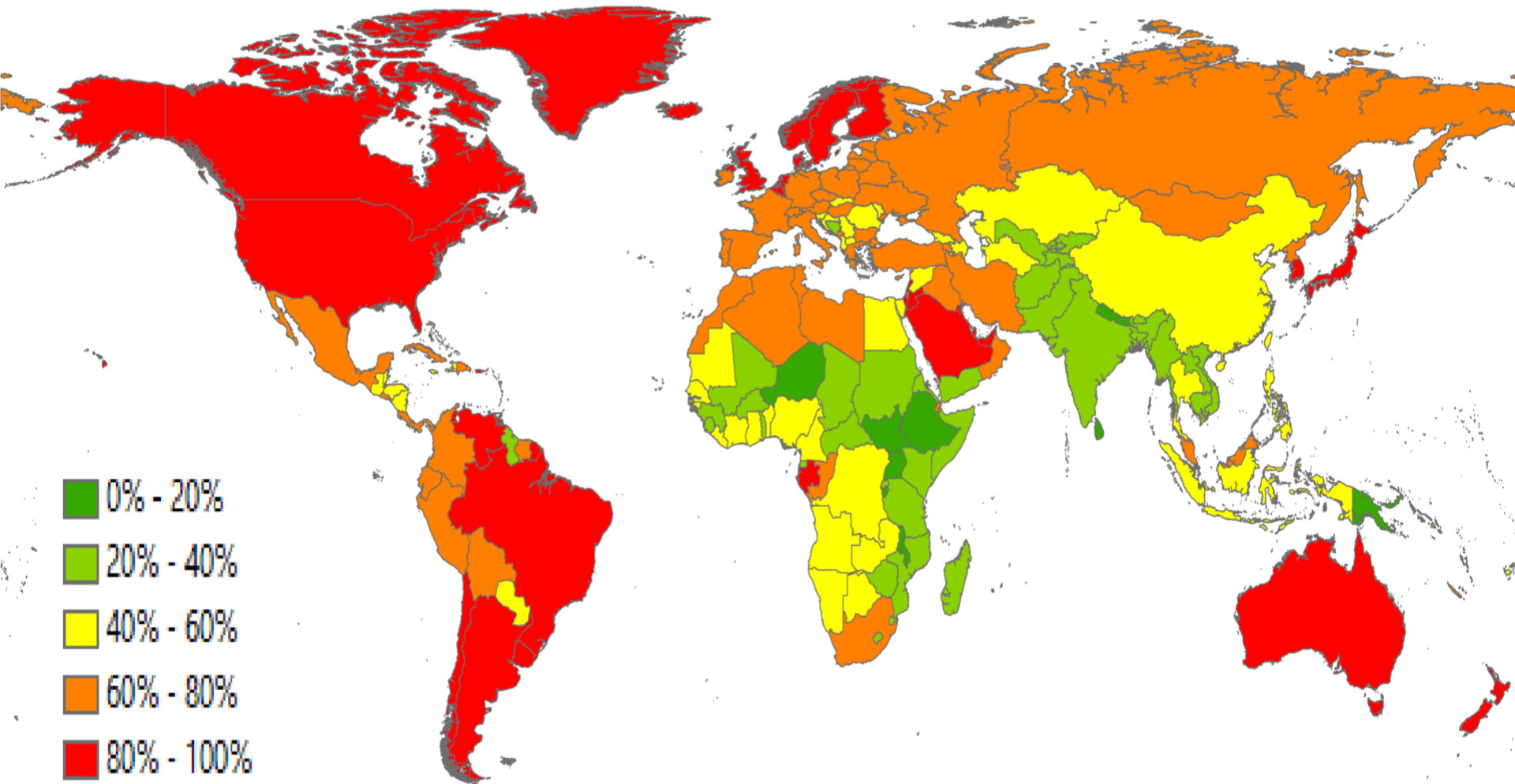

Měnící se svět

- **Urbanizace:**

- Jedním ze znaků moderního globalizovaného světa je stále větší podíl městského obyvatelstva a naopak snižování počtu obyvatel žijících ve venkovských regionech
- V roce 2014 žilo 54% světové populace ve městech oproti roku 1950 kdy zde žilo jen 30%. Podle Organizace spojených národů by do roku 2050 mělo ve městech žít až 66% lidí.
- Podíl obyvatelstva žijícího v městských oblastech:
 - Severní Amerika (82% v roce 2014)
 - Latinské Amerika a oblasti Karibiku (80%)
 - Evropa (73%)
 - Nejméně urbanizované oblasti jsou v Africe (40%) a Asii (48%) k roku 2014

Měnící se svět

Měnící se svět

- V důsledku globálních hospodářských výkyvů, místních ekonomických specifik i slabé sociální politiky států se stále více velkoměst v periferii a semiperiferii musí vypořádat se vznikem velkých chudinských kolonií na svých předměstích, tzv. **slumy**:
 - Jedná se o jeden z negativních jevů překotné urbanizace zejména v rozvojových zemích světa
 - Podle definice agentury OSN UN-Habitat chudinská čtvrť z improvizovaných a obvykle nelegálně postavených chatrčí. Slumy se nacházejí hlavně na předměstích velkoměst v chudých státech.
 - Slumy se dají také najít v Africe na některých afrických řekách, kolem kterých jsou většinou malé lodičky, na kterých se konají i trhy a místní děti na nich jezdí do školy. V Asii je nejvíce slumů blízko hlavních měst v takzvaných chudinských předměstích. Kolonie chatrčí jsou v brazilských městech známé pod pojmem *favelas*

Měnící se svět

Vznik velkých chudinských kolonií v sousedství aglomerací je jedním ze znaků společenských a sídelních proměn